

Obnovljen jubilejni 50. vodni vir na Goričkem

Moravske Toplice, Selo na Goričkem, 21. marec 2008 – 50. vodnjak, ki je bil obnovljen v okviru akcije obnove slovenskih krajevnih vodnjakov je v Selu na Goričkem v občini Moravske Toplice – Leta 1998 sta Heliosov sklad za ohranjanje čistih slovenskih voda ustanovila domžalski Helios in Ministrstvo za okolje in prostor RS – Omenjeni sklad je v 10 letih sodeloval pri obnovi 50 vodnih virov v 45 slovenskih občinah in pri čiščenju 17 kraških jam – Minister Janez Podobnik je ponosen na rezultate partnerskega sodelovanja s Heliosom

Danes so na slovesnosti v Selu na Goričkem ob navzočnosti številnih gostov, med njimi so bili tudi minister za okolje in prostor **Janez Podobnik**, predsednik uprave Heliosa **Uroš Slavinec** in župan občine Moravske Toplice **Franc Cipot**, tudi uradno odprli revitalizirano izvirno mlako na Makoterjevem bregu in vodno učno pot Selo. Izvirna mlaka je 50. obnovljen vodni vir v Sloveniji v okviru Heliosovega sklada za ohranjanje čistih slovenskih voda in posebno težo mu daje tudi dejstvo, da je na območju Goričkega, ki čedalje pogosteje čuti posledice pomanjkanja vode zaradi globalnih klimatskih sprememb. Heliosov sklad je bil ustanovljen že leta 1998. V prvih letih delovanja je svoje aktivnosti usmerjal na čiščenje kraških jam, teh je bilo 17, že po prvem letu pa se je akcija razširila tudi na obnovo krajevnih vodnjakov. V zadnjih nekaj letih veliko pozornost in del finančnih sredstev sklada namenja šolarjem v obliki nagrad za najboljše naloge vodnih učnih poti. Umetno narejena izvorna mlaka na Makoterjevem bregu je bila v preteklosti vir pitne vode za napajanje živine in kmetijske potrebe. Polni se z majhnim izvirov na dnu in s padavinami, glinene prsti pa omogočajo zadrževanje vode. Redke mlake na Goričkem danes so pomemben del naravne in kulturne dediščine krajine in pester naravni ekosistem s svojo biotsko raznovrstnostjo. Obnovljena mlaka leži tudi v območje Nature 2000 in v Krajinskem parku Goričko. Nahaja se ob cesti v bližini znane romanske rotunde Sv.

Nikolaja iz 13. stoletja in je ključna točka tudi danes odprte vodne učne poti Selo. Na pobudo in ob pomoči Društva geografov Pomurja sta občina Moravske Toplice in OŠ Fokovci pripravili celostno dokumentacijo za revitalizacijo mlake in jo ob finančni pomoči Heliosovega sklada tudi izpeljali. Zasnovo obnove so pripravili v Mednarodnem centru ERM na Filozofski fakulteti Maribor. Vsa dela je od poletja 2007 organiziralo in izvajalo Društvo geografov Pomurja ob pomoči kulturnega društva Betlehem in so bila opravljena v štirih delovnih akcijah. Hkrati so ob mlaki zasadili še varovalni vegetacijski pas, postavili zaščitno ograjo in informacijske table na celotni učni poti ter izdali zloženko Vodne učne poti Selo. Obnova mlake je vzorčni primer sonaravne revitalizacije ekosistema. Pri tem je pomembno tudi to, da bo OŠ Fokovci ob mlaki in na vodni učni poti izvajala številne izobraževalne aktivnosti ob pomoči društva geografov pa predstavljala vodno učno pot tudi drugim slovenskim, predvsem pa pomurskim šolam. Minister za okolje in prostor Janez Podobnik in predsednik uprave Heliosa Uroš Slavinec sta v prostorih osnovne šole Fokovci ob tej priložnosti podpisala dogovor o nadaljnjem petletnem sodelovanju med MOP in Heliosom pri varovanju vodnih virov v Sloveniji v okviru Heliosovega sklada za ohranjanje čistih slovenskih voda. Helios bo že jutri, 22. marca, ob Svetovnem dnevu voda na svojih spletnih straneh in v javnih občilih objavil nov razpis v okviru sklada. ■

Uroš Slavinec, predsednik uprave Heliosa Domžale, d. d.

»Nekaj let pred ustanovitvijo Heliosovega sklada za ohranjanje čistih slovenskih voda smo v Heliosu z velikim poletom dali na trg svoje okolju prijaznejše izdelke na vodni osnovi. Z leti smo v svojem ekološkem programu začeli odkrivati jedrno identiteto našega podjetja. To nas je spodbudilo, da smo v sodelovanju z ministrstvom zasnovali sklad, ki je s svojo vsebino in desetletnim delovanjem danes brez dvoma eden izmed kronskih primerov uspešnega sodelovanja med gospodarsko organizacijo, področnim ministrstvom in lokalnimi skupnostmi – ne le v Sloveniji, ampak tudi v Evropi in na globalni ravni. To pa je tudi razlog, da se bo delovanje Heliosovega sklada za ohranjanje čistih slovenskih voda nadaljevalo vsaj še eno, zdaj že tretje petletno obdobje.«

Janez Podobnik, minister za okolje in prostor

»Družbena odgovornost podjetij in partnerski odnos, ki ga gojita Ministrstvo za okolje in prostor in podjetje Helios s skupnim projektom **ohranjanja čistih slovenskih voda**, sta pomemben mejnik v odgovornem ravnanju z vodnimi viri. V desetletju sodelovanja smo ponosni na doseženo: 50 vodnjakov, 17 jam in 16 vodnih učnih poti!«

Franc Cipot, župan občine Moravske Toplice

»Okolje si izposojamo od naših prihodnjih generacij in dolžnost slehernega posameznika, da s svojo dejavnostjo in načinom življenja prispeva k temu, da njegova prisotnost v okolju ne bo zaznamovana, da torej ne bo naše bivanje v slogu znanega pregovora *Kjer osel leži, tam dlako pusti*.

Ob zavedanju, da se do okolja ne vedejo vsi dovolj spoštljivo, da prevladujejo osebne koristi posameznika, je toliko pomembneje, da se organizira civilna družba, ki s svojimi akcijami stalno opozarja na medsebojno odvisnost in občutljivost vseh naravnih podsistemov. Med akcije na tem področju, ki so v Sloveniji že doživele veliko odobravanja, sodi gotovo tudi skupna akcija Heliosa, Ministrstva za okolje in prostor RS ter občin v okviru Heliosovega sklada za ohranjanje čistih slovenskih voda. Občina Moravske Toplice je kot eden od pomembnih dejavnikov ohranjanja zdrave in čiste narave v preteklem obdobju že sodelovala v tem projektu s programom obnove šolskega studenca v Prosenjakovcih, in pokazalo se je, da smo s tem veliko naredili za ohranitev pomembnih naravnih danosti v našem okolju, saj so nas domačini takoj začeli opozarjati na podobne objekte v prostoru Krajinskega parka Goričko, ki bi jih bilo smiselno zavarovati. Veseli me, da nam je letos skupaj uspelo revitalizirati izvorno mlako na Makoterjevem bregu.«

Izvirna mlaka na Makoterjevem bregu v Selu na Goričkem (foto: Tatjana Kikec)

Heliosov sklad za ohranjanje čistih slovenskih voda 1998–2008

LETA 1999: 2 vodnjaka

1. Vodnjak pri Mevliču v Lokvi na Krasu, občina Sežana,
2. Vodnjak v Frimovem gozdu v Šalovcih na Goričkem, občina Šalovci

LETA 2000: 5 vodnjakov

3. Mrzel studenec, občina Gornji Petrovci,
4. Vodnjak v Narinu, občina Pivka,
5. in 6. Vodnjak v Rakeku in v Ivanjem Selu, občina Cerknica,
7. Slatinski vrelec Ana, Helena in Pavla, občina Benedikt v Slovenskih Goricah

LETA 2001: 5 vodnjakov

8. Bč v Podgori, občina Dobropolje
9. Vodnjak v naselju Zapučke, občina Šempeter-Vrtojba
10. Vodnjak v vasi Žabljek, občina Slovenska Bistrica
11. Vodnjak v Šafarskem, občina Razkrižje

LETA 2002: 7 vodnjakov

12. Šterna na Plavžu, občina Železniki
13. Jožefov studenec na Studencih, mestna občina Maribor
14. Občinska štirna pred staro kraško hišo v Štanjelu, občina Komen
15. Studenec s kalom v Jelenji vasi pri Predgradu, občina Kočevje
16. Vidov izvir, občina Dobrovnik
17. Vodnjak nad vasjo Lokvica, občina Miren-Kostanjevica
18. Vodnjak Lukuca in vaška pipa Lipce v Knežaku, občina Ilirska Bistrica
19. Vodnjak v trgu Rogatec, občina Rogatec

LETA 2003: 7 vodnjakov

20. Vodnjak na Ptujski Gori, občina Majšperk
21. Vaški vodnjak pod lipo, občina Žalec
22. Slatinski vrelec v Ivanjševcih, občina Gornja Radgona
23. Vodnjak Vušivka v Bojanji vasi, občina Metlika
24. Sajarni vodnjak v Trdkovi, občina Kuzma
25. Vodnjak v Novi vasi, občina Bloke
26. Vodnjak v starem mestnem jedru Kopra, mestna občina Koper

LETA 2004: 7 vodnjakov

27. Vodnjak na Mestnem vrhu, mestna občina Ptuj
28. Napoleonov vodnjak v Studenem, občina Postojna
29. Studenec v Fuksu grabi v Korovcih, občina Cankova
30. Vodnjak v Lesičnem, občina Kozje
31. Vodnjak na izviru Studenec, občina Brezovica
32. Kovačev studenec, občina Ilirska Bistrica
33. Potepunov studenec, občina Ilirska Bistrica

Šolski vodnjak na Stari Gori, občina Sveti Jurij ob Ščavnici (foto: Matjaž Ledinek)

LETA 2005: 8 vodnjakov

34. Zbirnik vode na Dobruši, občina Vodice
35. Šolski vodnjak na Stari Gori, občina Sveti Jurij ob Ščavnici
36. Vodnjak s periščem v Gorenjih Raduljah, občina Škocjan
37. Vodnjak pri župnijski cerkvi v Ihanu, občina Domžale
38. Vodnjak v Gabronovem naselju, občina Bistrica ob Sotli
39. Vodnjak v vasi Dvorje, občina Moravče

LETA 2006: 5 vodnjakov

40. Kraljevi vrelec v Kostivnici, občina Rogaška Slatina
41. Vaški vodnjak v vasi Dane, občina Divača
42. Kal in vodnjak na Griču, občina Črnomelj
43. Vaško napajališče pri koritu v Gabrijelah, občina Sevnica
44. Šolski vodnjak v Prosenjakovcih, občina Moravske Toplice
45. Skončarjevo korito v Podkrajju, občina Ajdovščina

LETA 2007: 7 vodnjakov

46. Zajetje Dicove vode v Klavžah, občina Tolmin
47. Vodnjak v Hodošu, občina Hodoš
48. Vodnjak v središču vasi Kokošnje, občina Domžale
49. Hlebov vodnjak na Rdečem bregu, občina Podvelka
50. Izvirna mlaka na Makoterjevem bregu v Selu, občina Moravske Toplice

Vodnjaki iz občin, ki še čakajo na otvoritev:

- Nova Gorica za vodnjak s kalom Na Gorici
- Mengeš za Matičkovo šterno
- Ivančna Gorica za vodnjak na Gabrovškem studencu

Informacije o otvoritvah vodnjakov s slikovnim gradivom in arhivom najdete tudi na Heliosovi spletni strani pod temo družbena odgovornost:

www.helios.si, <http://www.helios.si/pregled.php>.

Zakaj premazi na vodni osnovi

Heliosov sklad za ohranjanje čistih slovenskih voda se financira iz deleža prodaje okolju prijaznih Heliosovih premazov. Premaze poznamo pod blagovnimi znamkami Tessarol, Bori in Ideal. Od preostalih jih ločimo po znaku zlate ribice v soncu. Heliosova razvojna služba odgovarja na vprašanje o pomenu spodbujanja premazov na vodni osnovi.

Na delovanje podjetja imajo poleg ekonomskih dejavnikov velikokrat vpliv tudi okolica in uporabniki izdelkov. Eden izmed dejavnikov, na katerega smo v Heliosu še posebej pozorni, je tudi zavedanje o pomenu zdravega in čistega okolja. V to zavedanje smo že pred 16 leti vključili razvoj in izdelavo premazov na vodni osnovi, ki danes pomenijo bistveno prednost za okolico in uporabnika, saj nimajo neprijetnega vonja in za redčenje lahko uporabljamo vodo, preostale lastnosti pa ustrezajo željam in zahtevam uporabnikov. Omenjeni premazi izpolnjujejo stroge standarde glede varovanja okolja in skrbi za človekovo zdravje, s čimer želimo prispevati k razvoju prijaznih izdelkov za človeku prijazno prihodnost. ■

OKOLJU PRIJAZNE HELIOSOVE BARVE IN LAKE
PREPOZNAMO PO ZNAKU RIBICE V SONCU

Ali ste vedeli?

- da je Svetovni dan voda, 22. marec, generalna skupščina OZN razglasila leta 1992
- da je v Sloveniji registriranih več kot 40 tisoč vodnjakov
- da v Sloveniji porabimo 2,5 odstotka razpoložljive vode, članice EU imajo povprečje 12,5 odstotka, skandinavske države pa le 0,9 odstotka
- da je posebna tema letošnjega dneva voda je Obvladovanje pomanjkanja vode
- da je količina porabljene vode v slovenski industriji upadla od 56 milijonov m³ leta 1995 na 34 milijonov m³ v letu 1995